

سرشناسه :	دهقان، اکبر، ۱۳۴۵ - ۱۳۹۹
عنوان و نام پدیدآور :	۱۱۴ نکته از قرآن کریم پیرامون عبادت، اکبر دهقان
مشخصات نشر :	قم، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ ۱۴۰۰
مرجع تولید :	معاونت پژوهش
مشخصات ظاهری :	۱۲۸ ص
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۸۰۸-۷
وضعیت فهرست‌نویسی :	فیبا
یادداشت :	کتابنامه: ص ۱۲۱-۱۲۳؛ همچنین به صورت زیرنویس
عنوان گسترده :	صد و چهارده نکته از قرآن کریم پیرامون عبادت
موضوع :	عبادت در قرآن
موضوع :	Worship in the Qur'an
شناسه افزوده :	جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ
شناسه افزوده :	Almustafa International University/Almustafa International Translation and Publication center
رده بندی کنگره :	BP۱۰۴
رده بندی دیویی :	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی :	۷۶۵۲۱۸۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی :	فیبا

BP۱۳۴۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

۱۱۴ نکته از قرآن کریم پیرامون عبادت

مؤلف: اکبر دهقان

چاپ اول: ۱۴۰۰ش / ۱۴۴۲ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفیٰ ﷺ ● قیمت: ۳۵۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

مراکز پخش

- ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛
تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ + دورنگار: داخلی ۱۰۵-۳۷۸۳۹۳۰۹-۲۵ ۲۵ +۹۸
- ایران، قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

pub_almustafa

http://buy-pub.miu.ac.ir

miup@pub.miu.ac.ir

با تشکر از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: سید محمدرضا جعفری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه‌ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر یا هرگونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزوه، ed، فایل الکترونیکی pdf، اسکن، عکسبرداری یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی‌باشد و پیگرد قانونی خواهد داشت.

۱۱۴ نکته از قرآن کریم پیرامون عبادت

اکبر دهقان

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای بندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید. از این رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

«جامعة المصطفی علیه السلام العالمية» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی علیه السلام «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست

- مقدمه ۱۳
- عبادت در قرآن ۱۵
- معنای عبادت ۱۵
- سه تعریف برای عبادت ۱۶
- ۱۱۴ نکته از قرآن کریم پیرامون عبادت ۱۹
۱. دو معنا برای عبد در قرآن ۱۹
۲. عبادت به معنی اطاعت ۲۰
۳. اهمیت عبادت ۲۰
۴. نیاز بشر به عبادت و پرستش ۲۱
۵. پنج دلیل برای عبادت ۲۲
۶. عوامل بندگی خدا ۲۳
۷. بندگی بشر در نظام خلقت ۲۵
۸. چرا باید خداوند را عبادت کرد؟ ۲۶
۹. تقسیم عبادت ۲۸
۱۰. آرامش بندگان خدا ۲۸
۱۱. شرط پذیرفته شدن عبادت ۲۹
۱۲. شرایط کمال عبادت ۲۹
۱۳. آثار عبادت خدا ۳۱

۱۴. عبودیت شرط ارث بری _____ ۳۲
۱۵. انگیزه در عبادت _____ ۳۲
۱۶. عدم صلاحیت مخلوقات برای پرستش _____ ۳۳
۱۷. مهم‌ترین عبادت _____ ۳۴
۱۸. عبادت (نماز) در صحنه جنگ _____ ۳۵
۱۹. اوصاف بندگان صالح خدا _____ ۳۵
۲۰. بندگان نمونه _____ ۳۶
۲۱. لطف خاص خداوند نسبت به بندگان _____ ۳۸
۲۲. عبادت، نیاز انسان به پروردگار _____ ۳۹
۲۳. کمک خاص خداوند به بندگان صالح _____ ۳۹
۲۴. عبادت خالص _____ ۴۰
۲۵. عبادت، بهترین افتخار _____ ۴۱
۲۶. انحصار عبادت در خدا _____ ۴۲
۲۷. عدم لیاقت غیر خدا برای پرستش _____ ۴۲
۲۸. بندگان برگزیده _____ ۴۲
۲۹. عنایت الهی نسبت به بندگان _____ ۴۳
۳۰. سبقت‌گیرندگان بندگان مقرب خدا _____ ۴۴
۳۱. سه نشانه عبادت در قرآن _____ ۴۴
۳۲. سه نوع عبادت در قرآن _____ ۴۴
۳۳. عبودیت خدا در پی دارنده پاداش الهی _____ ۴۵
۳۴. عبادت خداوند صراط مستقیم الهی _____ ۴۵
۳۵. عبادت شبانه از صفات دانشمندان حقیقی _____ ۴۶
۳۶. خسته نشدن و عدم استکبار از عبادت _____ ۴۶
۳۷. توجه به اوصاف خداوند، مقتضای عبادت _____ ۴۷
۳۸. توجه به معاد، مقتضای عبادت _____ ۴۷
۳۹. عدم استقلال انسان در عبادت _____ ۴۸

۴۰. درخواست کمک در پرتو عبادت ۴۸
۴۱. سرّ التفات از غیبت به حضور ۴۹
۴۲. تقدم عبادت بر استعانت ۴۹
۴۳. عبادت جمعی ۵۰
۴۴. عبادت حقیقی ۵۰
۴۵. عبادت ورد مذهب جبر و تفویض ۵۱
۴۶. پرستش غیر خدا ۵۱
۴۷. آداب عبادت ۵۱
۴۸. کسالت در عبادت ۵۴
۴۹. اندک بودن بندگان واقعی ۵۴
۵۰. عبادت، راه رسیدن به بهشت ۵۵
۵۱. عبادت از روی اختیار ۵۶
۵۲. عبادت اولیای خدا ۵۶
۵۳. آگاهی در عبادت ۵۸
۵۴. صبر بر عبادت ۵۸
۵۵. توجه به عبادت فرزندان ۵۹
۵۶. خشوع در عبادت ۵۹
۵۷. طهارت در عبادت ۶۰
۵۸. طهارت در مکان عبادت ۶۱
۵۹. کیفر منع از عبادت ۶۱
۶۰. زمان عبادت ۶۱
۶۱. نمونه‌های عبادت ۶۲
۶۲. منظور از عبد ۶۲
۶۳. عبادت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همراه با فضائل اخلاقی ۶۳
۶۴. عبودیت برجسته‌ترین وصف پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۶۳
۶۵. جلوه‌های عبادت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۶۴

۶۶. تأکید به عبادت به پیامبر اکرم ﷺ _____ ۶۵
۶۷. اهمیت اخلاص در عبادت پیامبر اکرم ﷺ _____ ۶۵
۶۸. آثار عبودیت پیامبر اکرم ﷺ _____ ۶۶
۶۹. عبادت احرار _____ ۶۶
۷۰. عبادت، هدف آفرینش و راه یقین _____ ۶۷
۷۱. یقین عبادی و آثار آن _____ ۶۸
۷۲. تفاوت رابطه عبودیت _____ ۶۸
۷۳. سخن موحد در عبادت خداوند _____ ۶۹
۷۴. ایمان و عبادت سطحی _____ ۶۹
۷۵. پاداش بندگان خدا در بهشت _____ ۷۰
۷۶. قبولی عبادت _____ ۷۰
۷۷. تسلیم در عبادت _____ ۷۰
۷۸. فراموش نکردن امور زندگی بعد از عبادت _____ ۷۱
۷۹. اوصاف عباد الرحمن _____ ۷۱
۸۰. عباد صالح _____ ۷۲
۸۱. پاسخ به وهابیت درباره شرک در عبادت _____ ۷۲
۸۲. عبادت در کنار خدمت به مردم _____ ۷۳
۸۳. عبادت فقط برای خداوند _____ ۷۴
۸۴. عبادت عامل رشد و تربیت _____ ۷۵
۸۵. نخستین مرکز عبادت _____ ۷۷
۸۶. عبادت در همه ادیان _____ ۷۷
۸۷. عبادت همراه با عدم شرک _____ ۷۸
۸۸. غافل نبودن از دشمن در عبادت _____ ۷۸
۸۹. بی نیازی خداوند از عبادت انسان _____ ۷۹
۹۰. حضرت عیسی علیه السلام بنده خاص خدا _____ ۸۰
۹۱. محبوب بودن معبود _____ ۸۱
۹۲. کمالات بندگان مخلص _____ ۸۲

۹۳. مغرور نشدن به عبادت _____ ۸۳
۹۴. فرشتگان پیوسته در حال عبادت _____ ۸۳
۹۵. یاد خداوند بهترین عبادت _____ ۸۴
۹۶. اعتدال در عبادت _____ ۸۴
۹۷. دعای یک نوع عبادت _____ ۸۶
۹۸. عبادت یکی از اوصاف مجاهدان _____ ۸۶
۹۹. دو نمونه از بندگان مخلص _____ ۸۷
۱۰۰. بهترین بنده _____ ۸۷
۱۰۱. عبادت خالصانه، دین استوار _____ ۸۸
۱۰۲. امنیت مرکز عبادت _____ ۸۸
۱۰۳. عدم سلطه شیطان بر بندگان خاص خدا _____ ۸۹
۱۰۴. عبادت خداوند همراه با دوری از طاغوت _____ ۸۹
۱۰۵. تداوم در عبادت _____ ۹۰
۱۰۶. گریه در حال عبادت _____ ۹۱
۱۰۷. عبادت زمینه رحمت الهی _____ ۹۱
۱۰۸. یاد بندگان خوب _____ ۹۲
۱۰۹. عدم انحصار عبادت در انسان _____ ۹۳
۱۱۰. استمرار در عبادت _____ ۹۳
۱۱۱. عبادت موقت و دائم _____ ۹۳
۱۱۲. اثر عبادت غیر خدا _____ ۹۴
۱۱۳. موانع عبادت _____ ۹۴
۱۱۴. جدائی عبادت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از عبادت کفار _____ ۹۵
- عبادت در روایات و داستان‌ها _____ ۹۹
۱. عابدترین انسان _____ ۹۹
۲. علاقه به عبادت _____ ۹۹
۳. شش اثر برای عبادت _____ ۱۰۰

۴. سه نشانه عبادت ۱۰۱
۵. سه نوع عباد ۱۰۱
۶. نمونه‌های عبادت ۱۰۲
۷. سستی در عبادت ۱۰۳
۸. آفات عبادت (آسیب‌شناسی) ۱۰۴
۹. هفت خصلت بندگان ۱۰۵
۱۰. فقر و غنا عامل اصلاح بندگان ۱۰۵
۱۱. عبادت عامل تقرب به پروردگار ۱۰۶
۱۲. معنای عابد و زاهد و عارف ۱۰۶
۱۳. تأثیر نماز در قبولی اعمال ۱۰۷
۱۴. عبادت خالص ۱۰۷
۱۵. عبادت، عامل تقرب ۱۰۸
۱۶. آموزش بندگی ۱۰۸
۱۷. قصد قربت در عبادت ۱۰۸
۱۸. عبادت خداوند یا عبادت خویشتن ۱۰۹
۱۹. تقدم عبادت بر رسالت ۱۱۰
۲۰. عبادت اويس قرنی ۱۱۰
۲۱. استمداد از نماز ۱۱۰
۲۲. ترغیب کاشف العظا به نماز شب ۱۱۰
۲۳. عبادت محمدتقی برغانی ۱۱۱
۲۴. توجه بحر العلوم به نماز شب ۱۱۱
۲۵. ملاصدرا و سفر پیاده به حج ۱۱۲
۲۶. عبادت میرداماد ۱۱۲
۲۷. عبادت میرداماد ۱۱۲
۲۸. عبادت ملاهادی سبزواری ۱۱۲
۲۹. عبادت شیخ انصاری ۱۱۲

۳۰. عبادت میرزا سلیمان تنکابنی ۱۱۳
۳۱. سحر خیزی میرزا حبیب‌الله رشتی ۱۱۳
۳۲. ادراک شب قدر ۱۱۳
۳۳. عبادت میرزا حسین نوری ۱۱۴
۳۴. محدث نوری ۱۱۴
۳۵. محدث قمی و ترس از دوزخ ۱۱۴
۳۶. نماز شب محدث قمی ۱۱۵
۳۷. عبادت صاحب ریاض ۱۱۵
۳۸. عبادت شیخ حسنعلی نخودکی در هوای سرد ۱۱۵
۳۹. عبادت آیت‌الله محمدحسین غروی ۱۱۵
۴۰. تلاوت قرآن در سحر ۱۱۶
۴۱. توصیه مرحوم قاضی به نماز شب ۱۱۶
۴۲. روزه مستحبی ۱۱۶
۴۳. تهجد میرزا جواد آقا ملکی تبریزی ۱۱۷
۴۴. شجاعت بهلول به جهت حفظ قرآن ۱۱۷
۴۵. عبادت بهلول ۱۱۷
۴۶. عبادت محمدباقر درچه‌ای ۱۱۷
۴۷. عبادت آیت‌الله بروجردی ۱۱۸
۴۸. هفتاد سال نماز شب آیت‌الله مرعشی ۱۱۸
۴۹. تقید امام امت به قرائت قرآن ۱۱۸
۵۰. عبادت شیخ غلامرضا یزدی ۱۱۸
- کتابنامه ۱۲۱

مقدمه

انسان در قامت موجودی که مخلوق خداوند است و قرار است خلیفه خداوند بر روی زمین باشد، همواره نیازی اصیل برای ارتباط با خالق در خویشتن احساس می‌کند. این نیاز اصیل که برآمده از نیازهای معنوی و ارتباط قلبی با منشأ هستی است، در ادبیات قرآنی به «دعا» تعبیر می‌شود. تحقق دعا در زندگی انسان آثار و برکات فراوانی دارد و آرامشی اعجازگونه به انسان می‌بخشد.

خداوند در قرآن بارها از موضوع دعا سخن گفته است؛ چنان‌که انس با قرآن انسان را به این حقیقت می‌رساند که از راه دعا می‌توان عبودیت، ایمان و آرامش را تحقق بخشید.

کتاب پیش‌رو در بردارنده نکاتی قرآنی درباره دعاست که موضوعاتی نظیر:

۱. آرامش بندگان

۲. آثار عبادت خداوند

۳. عبادت خالص

۴. انحصار عبادت و دعا در خداوند

۵. مهم‌ترین عبادت‌ها

را مطرح می‌کند و ضمناً شیوه دعا کردن بزرگان دین را نمایان می‌کند.

اکبر دهقان

عبادت در قرآن

معنای عبادت

عبادت به معنای ذلت و اطاعت است.

مرحوم طبرسی در مجمع‌البیان می‌فرماید: «الْعِبَادَةُ فِي اللُّغَةِ هِيَ الذَّلَّةُ» و راهی را که با رفتن هموار شده گویند: «طَرِيقٌ مُعَبَّدٌ» برده را به واسطه ذلت و انقیادش عبد گویند. راغب در مفردات گوید: عبودیت اظهار تذلل و عبادت غایت تذلل است و از عبودیت ابلغ می‌باشد. فیومی در صحاح اللغه گوید: «أَصْلُ الْعُبُودِيَّةِ الْخُضُوعُ وَ الذُّلُّ ... وَ الْعِبَادَةُ الطَّاعَةُ»

مرحوم علامه طباطبائی می‌فرماید: عبد انسانی را می‌گویند که مملوک دیگری باشد و پس از تجرید و توسعه معنی به هر مملوک واجد شعور گفته می‌شود (گرچه انسان نباشد)؛ چنان‌که در آیه ۹۳ مریم عبادت به معنای بندگی نیز از همین ماده گرفته شده است: ﴿إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ الرَّحْمَنَ عَبْدًا﴾.

منتها مشتقات آن به اختلاف موارد در معانی مختلفی استعمال می‌شود؛ بنا براین آنچه را صاحب کتاب صحاح اللغه می‌گوید که عبودیت در اصل به معنی خضوع است با واقع مطابق نیست؛ زیرا همان‌طور که دانستیم، عبودیت به معنی بندگی است و خضوع از لوازم آن

است مؤید این مطلب که خضوع به وسیله لام متعدی می شود و عبودیت متعدی بدون واسطه است. اما حقیقت آن است که بنده خود را در مقام مملوکیت پروردگار خویش درآورد و لذا روح عبادت با تکبر سازگار نیست؛ چنان که در سوره غافر آیه ۶۰ می فرماید: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾^۱.

سه تعریف برای عبادت

نخستین تعریف عبادت:

عبادت، خضوع عملی و یا لفظی و زبانی است که از اعتقاد به الوهیت طرف سرچشمه می گیرد. اکنون باید دید الوهیت چیست؟ الوهیت به معنای خدایی و اله به معنای خدا است. اگر احياناً لفظ «اله» به معبود تفسیر شده است تفسیر به لازم است، نه این که معبود، معنای واقعی اله است، بلکه از آنجا که اله حقیقی یا اله های پنداری در میان ملل جهان، معبود و مورد پرستش بوده اند، تصور شده که اله به معنای معبود است.

گواه روشن بر این که لفظ «إله» به معنای خداست نه معبود، همان کلمه «اخلاص»؛ یعنی «لا إله إلا الله» است. اگر لفظ إله در این جمله به معنای معبود باشد این کلمه دروغی بیش نخواهد بود، زیرا روشن و بدیهی است که جز الله هزاران معبود دیگر نیز هست.

افرادی که لفظ «اله» را به معنای معبود می گیرند، برای رفع کذب و اصلاح جمله ناچار می شوند لفظ «به حق» را در تقدیر بگیرند و بگویند: لفظ «لا إله إلا الله» به معنای معبود به حقی، جز خدا نیست. ناگفته پیدا است که تقدیر لفظ «بحق» خلاف ظاهر است.